

QUY TRÌNH THIẾT KẾ ĐỀ THI HỌC PHẦN
ĐÁP ỨNG CHUẨN ĐẦU RA TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC HOA LƯ

Nguyễn Anh Tuấn¹

Ngày nhận bài: 05/10/2024

Ngày chấp nhận đăng: 13/12/2024

Tóm tắt: Kiểm tra, đánh giá học phần đáp ứng chuẩn đầu ra là một trong những yêu cầu quan trọng trong dạy học và kiểm định chất lượng một chương trình đào tạo ở một cơ sở giáo dục đại học. Tuy nhiên, hiện nay đang còn nhiều giảng viên chưa nhận thức rõ tầm quan trọng và qui trình thiết kế đề thi học phần đáp ứng chuẩn đầu ra. Khi kiểm tra, đánh giá được thiết kế theo quy trình dựa trên cơ sở khoa học, đảm bảo những nguyên tắc nhất định thì sẽ nâng cao chất lượng của hoạt động đánh giá kết quả học tập của người học và chất lượng của chương trình đào tạo. Bài báo này đề cập đến cơ sở lý luận và thực tiễn và đề xuất quy trình thiết kế đề thi học phần tại Trường Đại học Hoa Lu nhằm đáp ứng chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo.

Từ khóa: Chuẩn đầu ra, Chương trình đào tạo, Đề thi học phần, Đo lường và đánh giá chuẩn đầu ra.

PROCESS FOR DESIGNING COURSE EXAMS
TO MEET LEARNING OUTCOMES AT HOA LU UNIVERSITY

Abstract: Assessing and evaluating course modules to meet learning outcomes (LOs) is one of the key requirements for ensuring quality in teaching and quality assurance in a training program (TP) at a higher education institution. However, many lecturers currently do not fully recognize the importance and process of designing course exams that align with learning outcomes. When assessments and evaluations are designed according to a scientifically based process that ensures certain principles, it enhances the quality of both student learning assessment activities and the academic program as a whole. This article addresses the theoretical and practical foundations and proposes a process for designing course exams at Hoa Lu University to meet the learning outcomes of the academic program.

Keywords: Learning outcomes, Academic program, Course exam, Measurement and assessment of learning outcomes.

1. Đặt vấn đề

Trước thực tiễn yêu cầu đổi mới giáo dục nói chung và giáo dục đại học nói riêng, năm 2016 Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ban hành Khung trình độ quốc gia Việt Nam (Quyết định số 1982/2016/QĐ - TTg) [1], trong đó quy định các yêu cầu của chuẩn đầu ra (CĐR) chương trình đào tạo (CTĐT) bậc đại học. Trên cơ sở Khung trình độ quốc gia Việt Nam, Trường Đại học Hoa Lu đã chuyển tải các chuẩn này vào mục tiêu đào tạo, CĐR của các CTĐT hiện hành, các cấp độ của CĐR của mỗi CTĐT bao gồm: CĐR cấp trường thể hiện mục tiêu đào tạo của trường

¹ Phòng Quản lý chất lượng, Trường Đại học Hoa Lu, Email: natuan@hluv.edu.vn

về năng lực người học sau vài năm tốt nghiệp; CĐR CTĐT mô tả trình độ năng lực tối thiểu của người học ngay khi tốt nghiệp chương trình, cụ thể hóa mục tiêu đào tạo thành kiến thức, kỹ năng, thái độ (mức tự chủ và trách nhiệm); CĐR cấp học phần thể hiện các yêu cầu về kiến thức, kỹ năng, thái độ phải đạt được khi hoàn thành học phần; CĐR cấp bài học thể hiện yêu cầu về kiến thức, kỹ năng, thái độ phải đạt được sau khi hoàn thành bài học.

Trong các cấp độ của CĐR của CTĐT, CĐR học phần có vai trò quan trọng đó là: CĐR học phần có vai trò thiết lập kế hoạch đào tạo và lộ trình dạy - học nhằm phát triển kiến thức, kỹ năng cần thiết cho người học, đánh giá thành quả đạt được của người học trong quá trình học tập; CĐR học phần định hướng cho hoạt động dạy của giảng viên và hoạt động học tập của người học; CĐR học phần giúp cho giảng viên có cơ sở để triển khai các hoạt động đánh giá, lựa chọn hình thức và phương pháp, công cụ đánh giá người học một cách phù hợp.

Hiện nay, mô hình đánh giá kết quả học tập người học theo CĐR đã được nhiều các cơ sở giáo dục đại học trong nước thực hiện triển khai, vận dụng ở phạm vi, hình thức khác nhau và là một xu thế tất yếu trong đào tạo trình độ đại học. Theo Thông tư 17/2021/TT-BGDĐT, ngày 22/6/2021 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo quy định về chuẩn CTĐT, xây dựng, thẩm định và ban hành CTĐT các trình độ của giáo dục đại học, tại khoản 2, Điều 9 “Đánh giá kết quả học tập của người học phải dựa trên chuẩn đầu ra, phải làm rõ mức độ đạt được của người học theo các cấp độ tư duy quy định trong chuẩn đầu ra của mỗi học phần, mỗi thành phần và CTĐT” [2].

Tại Trường Đại học Hoa Lư hoạt động đánh giá kết quả học tập của người học theo CĐR đã và đang từng bước được triển khai, thực hiện [7], [8]. Để đánh giá kết quả học tập người học ở cuối học phần trong các CTĐT hiện hành, công cụ chủ yếu vẫn là sử dụng các đề thi, tuy nhiên công tác xây dựng các đề thi học phần nhằm đáp ứng CĐR hiện nay của Nhà trường vẫn chưa thống nhất và triển khai một cách có hệ thống, do đó việc đưa ra một quy trình thiết kế đề thi học phần đáp ứng CĐR là cần thiết. Đề thi được thiết kế, xây dựng đảm bảo sự tương thích, bám sát CĐR sẽ đánh giá chính xác kết quả học tập và năng lực của người học và tác động tích cực đến hoạt động giảng dạy của giảng viên và học tập của người học trong Trường.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Cơ sở nghiên cứu

2.1.1. Sự cần thiết của hoạt động đo lường, đánh giá mức độ người học đạt CĐR của CTĐT và việc thiết kế đề thi đáp ứng CĐR

Theo Thông tư số 08/2021/TT-BGDĐT ngày 18 tháng 3 năm 2021 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo về ban hành Quy chế về đào tạo trình độ đại học và theo Quy chế đào tạo trình độ đại học của Trường Đại học Hoa Lư (Ban hành kèm theo Quyết định số 453/QĐ-ĐHHL, ngày 30/8/2021 của Hiệu trưởng Trường Đại học Hoa Lư) trong đó có yêu cầu người học khi tốt nghiệp phải đạt CĐR của CTĐT [4], [5].

Tại Công văn số 1669/QLCL-KĐCCLGD ngày 31/12/2019 của Cục Quản lý chất lượng ban hành Hướng dẫn đánh giá chất lượng CTĐT các trình độ của giáo dục đại học (Ban hành kèm theo Thông tư 04/2016/TT-BGDĐT) có quy định “Việc đánh giá kết quả học tập của người học được thiết kế phù hợp với mức độ đạt được CĐR” [6].

Như vậy, để đo lường, đánh giá CĐR CTĐT, trước tiên phải đánh giá, đo lường được CĐR theo từng đơn vị học phần. Một trong các hoạt động đo lường, đánh giá mức độ người học đạt CĐR CTĐT là xác định phương pháp kiểm tra đánh giá phù hợp và xây dựng đề kiểm tra, thi học phần một cách khoa học để có thể đánh giá, đo lường CĐR học phần. Việc đánh giá, đo lường mức độ đạt được CĐR của CTĐT sẽ giúp nhà quản lý giám sát được chất lượng của quá trình đào tạo, gia tăng cơ hội phát hiện ra các vấn đề có khả năng ảnh hưởng đến chất lượng

nhằm triển khai các hành động cải tiến kịp thời. Từ nhu cầu đó, hầu hết các tổ chức kiểm định trong quá trình kiểm định CTĐT của các cơ sở giáo dục đại học đánh giá cao khi Nhà trường có hệ thống giám sát và đánh giá, đo lường CDR của các CTĐT.

2.1.2. Thực tiễn về công tác kiểm tra, đánh giá kết quả học tập người học tại Trường Đại học Hoa Lư

Hiện tại, để thực hiện đánh giá kết quả học tập của người học trong các CTĐT tại Trường Đại học Hoa Lư sử dụng đa dạng hoá các phương pháp đánh giá: thi trắc nghiệm trên máy, thi thực hành trên máy, thi tự luận, thi vấn đáp, thi kết hợp giữa tự luận và trắc nghiệm [7].

- Thi trắc nghiệm là phương pháp kiểm tra các kiến thức, kỹ năng thông qua việc đánh giá bằng cách lựa chọn câu hỏi đúng, sai hoặc lựa chọn đáp án A, B, C, D. Mặc dù có những ưu điểm và nhược điểm nhất định, phương pháp này được lựa chọn phổ biến hiện nay.

- Thi thực hành trên máy là phương pháp kiểm tra các kiến thức, kỹ năng thông qua việc người học thao tác thực hành trên thiết bị thí nghiệm, máy tính... giáo viên kiểm tra kỹ năng, kỹ xảo thực hành của người học, kết hợp kiểm tra lý thuyết của các thao tác thực hành.

- Thi tự luận là phương pháp kiểm tra các kiến thức, kỹ năng thông qua việc người học trả lời bằng cách tự lựa chọn, tổng hợp và trình bày những tri thức phù hợp nhất, với một giới hạn tương đối rộng về nội dung. Do vậy, thi tự luận có thể đánh giá được khả năng phân tích, tổng hợp và sự sáng tạo trong trình bày một bài luận của người học.

- Thi vấn đáp là phương pháp kiểm tra các kiến thức, kỹ năng thông qua việc giáo viên sẽ đặt ra hệ thống câu hỏi và người học sẽ phải trả lời. Phương pháp này gợi mở cho người học sáng tỏ những vấn đề mới, tự khai phá những tri thức mới bằng cách tái hiện những tài liệu đã học hoặc từ những kinh nghiệm đã tích lũy được trong cuộc sống, nhằm giúp người học củng cố, mở rộng, đào sâu, tổng kết, hệ thống hoá tri thức đã tiếp thu được nhằm mục đích kiểm tra, đánh giá và giúp người học tự kiểm tra, tự đánh giá việc lĩnh hội tri thức, kỹ năng, kỹ xảo trong quá trình dạy học.

- Thi trắc nghiệm kết hợp tự luận là phương pháp đánh giá kết quả học tập bằng việc sử dụng công cụ đo lường là các câu hỏi, người học trả lời dưới dạng bài viết bằng ngôn ngữ của mình.

Theo thống kê trong những năm gần đây ở Trường Đại học Hoa Lư, hàng năm có trung bình khoảng 65% đề thi kết thúc học phần áp dụng hình thức thi tự luận, 25% đề thi học phần áp dụng hình thức thi vấn đáp và 10% đề thi học phần áp dụng các hình thức thi còn lại.

Hình thức thi Năm học	Tỷ lệ % các học phần thi bằng hình thức tự luận	Tỷ lệ % các học phần thi bằng hình thức vấn đáp	Tỷ lệ % các học phần thi bằng hình thức khác
2021-2022	67%	23%	10%
2022-2023	62%	27%	11%
2023-2024	66%	24%	10%

(Trích thống kê báo cáo của phòng Quản lý chất lượng, Trường Đại học Hoa Lư)

Đồng thời, qua phiếu đánh giá và các báo cáo đánh giá chất lượng đề thi năm học 2023-2024 thì đề thi kết thúc học phần vẫn còn một số tồn tại, hạn chế, một trong những tồn tại hạn chế đó là: “Việc xây dựng các câu hỏi thi chưa bám sát CDR đã công bố trong đề cương chi tiết học phần; Việc xác định trọng số điểm giữa các câu hỏi trong đề thi phù hợp với mức độ quan trọng của các chuẩn đầu ra của học phần [10]. Nguyên nhân chủ yếu của hạn chế đó là do giảng viên

chưa thực sự quan tâm và hiểu được mức độ quan trọng của việc xây dựng đề thi đáp ứng CDR của học phần, mặt khác khi một số bộ môn duyệt đề thi kết thúc học phần mới chỉ tập trung rà soát về mức độ đáp ứng về nội dung của các câu hỏi thi với nội dung dạy học mà chưa quan tâm đến việc tham chiếu các câu hỏi thi sang các CDR học phần (phần kiểm tra đánh giá) đã công bố trong đề cương chi tiết.

2.2. Đề xuất quy trình và một số yêu cầu khi xây dựng đề thi kết thúc học phần đáp ứng CDR

Đề thi được thiết kế như là một công cụ nhằm hỗ trợ cho hoạt động kiểm tra, đánh giá người học đáp ứng CDR và hướng đến mục tiêu nhằm đo lường, đánh giá mức độ đạt được các CDR của học phần, tiến tới đánh giá đo lường CDR của CTĐT. Trên cơ sở nghiên cứu các Thông tư, Hướng dẫn của Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc đánh giá chất lượng các CTĐT và thực tiễn của Trường Đại học Hoa Lư trong công tác thi, kiểm tra, đánh giá, tác giả đề xuất quy trình thiết kế đề thi nhằm đáp ứng CDR học phần theo các bước sau:

Bước 1: Giảng viên xây dựng ma trận đề thi theo Bảng 1:

Bảng 1. Ma trận đề thi kết thúc học phần

Ký hiệu CDR học phần (CLO)	Nội dung CLO	Hình thức kiểm tra đánh giá	Trọng số quan trọng của CLO (%)	Câu hỏi thi	Điểm số tối đa
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
CLO1					
CLO2					
....					

Trong đó:

(1) Liệt kê các CLO được đánh giá bởi đề thi kết thúc học phần (theo mô tả trong đề cương chi tiết học phần).

(2) Nêu nội dung của CLO tương ứng đã công bố trong đề cương chi tiết.

(3) Nêu hình thức kiểm tra đánh giá có thể là: trắc nghiệm, tự luận, vấn đáp, thực hành trên máy tính, thực hành, phù hợp với nội dung của CLO và mô tả trong đề cương chi tiết học phần.

(4) Xác định trọng số của CLO trong đề thi kết thúc học phần do giảng viên tự quy định (mang tính tương đối) trên cơ sở mức độ quan trọng của CLO. Đây là cơ sở để phân phối tỷ lệ % số điểm tối đa cho các câu hỏi thi dùng để đánh giá các CLO tương ứng, bảo đảm CLO quan trọng hơn thì được đánh giá với điểm số tối đa lớn hơn. Cột (4) dùng để hỗ trợ cột (6).

(5) Phân bổ các câu hỏi trong đề thi (Câu hỏi số hoặc từ câu hỏi số... đến câu hỏi số...)

(6) Ghi điểm số tối đa cho mỗi câu hỏi thi.

Bước 2: Giảng viên xây dựng hệ thống các nhóm câu hỏi, đáp án kèm theo cho từng CLO dựa trên ma trận đã xây dựng. Các câu hỏi thi, đáp án cần phải đảm bảo các yêu cầu cơ bản sau:

- Nội dung câu hỏi phù hợp với mục tiêu, CDR của học phần đã được phê duyệt trong đề cương chi tiết.

- Tính khoa học, chặt chẽ, chính xác; lời văn, câu chữ phải rõ ràng; thống nhất các ký hiệu, thuật ngữ theo quy định hiện hành.

- Tính vừa sức và phân hoá người học; Tính chặt chẽ, chính xác của đáp án.

- Phải đưa ra các yêu cầu cụ thể, với những cấp độ khác nhau, sử dụng từ khóa dựa trên thang đánh giá mức độ nhận thức Bloom.

Bảng 2. Các mức độ nhận thức theo thang Bloom [8]

Các miền nhận thức	Các từ khóa
Sáng tạo	Thiết lập, tổng hợp, xây dựng, thiết kế, sáng tác, đề xuất.
Đánh giá	Đánh giá, cho ý kiến, bình luận, so sánh.
Phân tích	Phân tích, lý giải, so sánh, lập biểu đồ, phân biệt, minh họa, xây dựng mối liên hệ, hệ thống hóa.
Vận dụng	Vận dụng, áp dụng, tính toán, chứng minh, giải thích, xây dựng, lập kế hoạch.
Hiểu	Giải thích, tóm tắt, phân biệt, mở rộng, khái quát hóa, cho ví dụ, nhận định, so sánh, sắp xếp.
Nhớ	Nhắc lại, mô tả, liệt kê, trình bày, chọn lựa, gọi tên, nhận diện

Bước 3: Bộ môn tổ chức phản biện, thẩm định câu hỏi đề thi của học phần theo ma trận và các yêu cầu nêu trên.

Bước 4: Giảng viên được phân công biên soạn, hoàn chỉnh câu hỏi theo sự góp ý, hoàn thiện đề thi theo mẫu của Nhà trường và nộp cho bộ môn để tổ chức thi theo quy định.

Bước 5: Sau khi chấm thi, giảng viên có thể sơ bộ phân tích phổ điểm mà lớp sinh viên của mình đạt được. Qua đó nhìn nhận lại: nội dung giảng dạy, phương pháp giảng dạy, phương pháp kiểm tra đánh giá, công cụ kiểm tra đánh giá... đã phù hợp chưa, giúp tự điều chỉnh, nâng cao chất lượng dạy học.

Như vậy, dựa trên các bước và các yêu cầu đề xuất trên, giảng viên khi thực hiện các hoạt động kiểm tra, đánh giá các học phần có thể xây dựng cho mình công cụ trong việc thiết kế các đề thi, tạo cơ sở dữ liệu có nhằm đo lường, đánh giá mức độ đạt được CDR học phần, đồng thời các cán bộ quản lý bộ môn cũng thuận tiện trong việc quản lý, phê duyệt cho các đề thi trước khi đưa vào sử dụng.

3. Kết luận

Đánh giá kết quả học tập của người học đáp ứng CDR là một hoạt động quan trọng trong quá trình dạy, học nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, phục vụ cho yêu cầu kiểm định CTĐT của cơ sở giáo dục đại học. Vì vậy, mỗi giảng viên khi thực hiện hoạt động giảng dạy các học phần cần xác định rõ mục tiêu và mức độ đóng góp của học phần trong CDR của chương trình đào tạo để xây dựng phương pháp kiểm tra, đánh giá phù hợp, từ đó thiết kế đề thi học phần theo quy trình đã đề xuất để đảm bảo đánh giá, đo lường CDR của học phần và đóng góp vào đánh giá mức độ đạt được CDR của CTĐT.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1] Quyết định số 1982/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ ngày 18 tháng 10 năm 2016 “Phê duyệt Khung trình độ quốc gia Việt Nam”.

[2] Thông tư số 17/2021/TT-BGDĐT ngày 22/6/2021 Quy định về chuẩn chương trình đào tạo; xây dựng, thẩm định và ban hành chương trình đào tạo các trình độ của giáo dục đại học.

[3] Thông tư 04/2016/TT-BGDĐT ngày 14/3/2016 Ban hành Quy định về tiêu chuẩn đánh giá chất lượng chương trình đào tạo các trình độ của giáo dục đại học.

[4] Thông tư số 08/2021/TT-BGDĐT ngày 18 tháng 3 năm 2021 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo về ban hành Quy chế về đào tạo trình độ đại học.

[5] Quyết định số 453/QĐ-ĐHHL, ngày 30/8/2021 Ban hành Quy chế đào tạo trình độ đại học của Trường Đại học Hoa Lư.

[6] Công văn số 1669/QLCL-KĐCLGD ngày 31/12/2019 của Cục Quản lý chất lượng, Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành Tài liệu hướng dẫn đánh giá chất lượng CTĐT các trình độ của giáo dục đại học, (2019).

[7] Quyết định số 650/QĐ-ĐHHL, ngày 30/8/2021 Ban hành Quy định tổ chức thi kết thúc học phần của Trường Đại học Hoa Lư.

[8] Hướng dẫn số 654/HD-ĐHHL, ngày 13/12/2021 của Trường Đại học Hoa Lư về việc xây dựng và phát triển chương trình đào tạo.

[9] Trần Đức Khánh (2016), Đo lường và đánh giá trong giáo dục, *NXB Đại học Quốc gia Hà Nội*.

[10] Báo cáo số 06/QLCL-ĐHHL, ngày 05/7/2024 của Phòng Quản lý chất lượng, Trường Đại học Hoa Lư về hoạt động đánh giá chất lượng đề thi năm học 2023-2024.

